

Temiz Hava Hakkı Platformu Temiz Hava Günü'nde açıkladı:

Hava kirliliği aşırı sıcaklarla birleşince ölüm riski artıyor

Temiz Hava Hakkı Platformu 7 Eylül Uluslararası Temiz Hava Günü'nde (bugün) yaptığı açıklamayla hava kirliliğinin iklim krizinin yol açtığı aşırı sıcaklarla birleşince ölüm riskini artırdığına dikkat çekti ve çözüm önerilerini açıkladı.

Platform, Birleşmiş Milletler Çevre Programı verilerine göre insanların hava kirliliği ve aşırı sığağa birlikte maruz kalmaları durumunda ölüm risklerinin yüzde 20 arttığını belirtiyor. Platformun açıklamasında hava kirliliğinin, iklim değışikliğı ile yakından bağlantılı olduğunun altı çizildi. Fosil yakıtların ve biyoyakıtların yanması ile ortaya çıkan pek çok hava kirlenici madde (ince ve ultra-ince partiküller, uzun ömürlü sera gazları ile metan, hidroflorokarbonlar gibi kısa ömürlü iklim kirlenicileri), aynı zamanda küresel ısınmaya neden oluyor.

Temiz Hava Hakkı Platformu bileşenlerinden Halk Sağlığı Uzmanları Derneğı temsilcisi Dr. Melike Yavuz bu iki güncel ekolojik sorun arasındaki ilişkiyi şöyle açıkladı: *"Örneğın, sıcaklık artışlarıyla birlikte her geçen yıl orman yangınlarının da süresi ve şiddeti artıyor. Bu felaketin acısını ülkemizde son yıllarda çok sık tecrübe ettik. Orman yangınları sırasında siyah karbon adı verilen bir kirlenici ortaya çıkıyor ve havayı kirleniyor. Siyah karbon, en yaygın olarak bilinen sera gazı olan karbon dioksitin küresel ısıtma etkisinden 460-1500 katı daha büyük bir etki yaratıyor. İklim değışikliğı ve hava kirliliğı ölümcül bir ikili. Daha derin bir krizi önlemek için bir an önce harekete geçmemiz lazım. Görmezden gelmeye devam edemeyiz."*

Hava kirliliğinin de, iklim krizinin de Türkiye için yaşamsal tehditler olduğunun altını çizen Temiz Hava Hakkı Platformu, *"Hava kirliliğini önlemek, iklim değışikliğini yavaşlatmak, böylece hem halk sağlığını hem de yaşamı korumak için ne yapılması gerektiğini biliyoruz"* diyerek çözüm önerilerini sıraladı:

- Hava kirliliğı sistematik olarak izlenmeli ve şeffaf biçimde kamuoyu ile paylaşılmalı.
- Dünya Sağlık Örgütü hava kalitesi kılavuzuyla uyumlu şekilde hava kirlenicileri sınırlamak için gerekli yasalar çıkarılmalı ve ödünsüz uygulanmalı.
- Kömür, petrol, doğalgaz gibi fosil yakıt bazlı enerji üretiminden uzaklaşılmalı, yenilenebilir enerjiye yatırım yapılmalı.
- Enerji, ulaşım, sanayi, ısınma, kent ve atık politikaları, yurttaşların sağlıklı bir çevrede yaşama ve temiz hava hakkı perspektifi ile yeniden tasarlanmalı ve zaman kaybetmeksizin uygulamaya geçirilmeli.

Platform, uluslararası saygın tıp dergisi Lancet'in Haziran ayında yayınlanan son Kirlilik ve Sağlık Komisyonu raporuna da referans vererek, dünya çapında çevre kirliliğinin yol açtığı her altı ölümden birinin hava kirliliğı kaynaklı olduğunun tespit edildiğini hatırlattı. Bu hava kirliliğinin yol açtığı sağlık sorunları nedeniyle her yıl 6,7 milyon insanın yaşamını kaybetmesi anlamına geliyor. Rapor, son yirmi yıldaki hızlı sanayileşme, plansız kentleşme, enerji için fosil yakıtların yakılması ile birlikte modern çevre kirliliğı biçimlerinin neden olduğu ölümlerin dünya genelinde %66 arttığını ortaya koymuştu.

Temiz Hava Hakkı Platformu'nun açıklamasında, geçtiğimiz Temmuz ayında, Birleşmiş Milletler (BM) Genel Kurulu'nun, temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevrede yaşamayı evrensel bir insan hakkı olarak tanıdığını hatırlatılarak: *"Türkiye'nin de evet oyu kullandığı karar, 161 ülkenin oyuyla kabul edildi. Sağlıklı bir çevrede yaşamak artık devletler tarafından da resmi olarak tanınan bir insan hakkıdır. Karar, yurttaşların hükümetlerini ekolojik yıkımdan ve çevre kirliliğinden sorumlu tutabilmeleri açısından önemli bir hukuksal araç olacaktır."*

Platform adına BM kararını değerlendiren Dr. Melike Yavuz: *"Türkiye'de, BM'den de önce Anayasamızda sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı yurttaşlarımıza tanınmıştır. Platform olarak, bu hakkın uygulanmasının ve denetlenmesinin azami önemli olduğunu düşünüyoruz ve sağlık ve çevre örgütleri olarak bu yönde çalışmalarımıza devam edeceğiz"* dedi.

FOTOĞRAFLAR:

[Afşin Elbistan Termik Santrali](#), @Elbistan Hayatı ve Doğayı Koruma Platformu
[Kentsel Hava Kirliliği](#), @Amir Hosseini, Unsplash

İLETİŞİM

Deniz Gümüşel

Temiz Hava Hakkı Platformu Koordinatörü

Telefon/whatsapp/telegram: 0533 620 5838

E-posta: info@temizhavahakki.com; deniz.gumusel@gmail.com